

När börjar och slutar månaden Ramadan?

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين، وصلى الله على نبينا محمد و على آله وصحبه أجمعين

Inledning:

Den islamiska kalendern följer månåret till skillnad från solåret där januari är första månaden och december den sista. Månåret är något kortare än solårets 365 dagar.

De islamiska månaderna är 12 till antalet. En månad är 29 eller 30 dagar lång beroende på när nymånen skådas. Det är alltså skådandet av nymånen som avgör när en ny månad inträder. Om det inte går att skåda nymånen på grund av väderförhållanden eller oklarheter så fullbordar man den aktuella månaden till 30 dagar.

Allt detta har autentiskt rapporterats från profeten Muhammed (salla Allahu alayhi wa sallam).

Ramadan

Ramadan är namnet på den nionde månaden i den islamiska kalendern. Det är den månaden som det är obligatoriskt för muslimerna att fasta i, vilket är en av islams fem pelare. Att veta när Ramadan infaller och avslutas är således väldigt viktigt.

Skådandet av nymånen

Ramadan, likt alla andra månader, infaller när nymånen skådas på himlen. Vi har blivit beordrade att börja fastan när vi skådar nymånen och vi har blivit beordrade att avsluta fastemånaden när nymånen för nästa månad skådas på himlen. Skulle vi vara osäkra eller om skådandet försvåras av olika omständigheter som moln på himlen eller liknande har vi beordrats att fullborda månaden till 30 dagar. En månad i den islamiska kalendern kan aldrig vara längre än 30 dagar.

Bevisen

Bevisen för detta är många och återfinns i Koranen och profetens sunnah och det råder även konsensus i frågan. Vi nämner här kort några av dessa bevis.

Allah säger i Koranen:

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهْلِ قُلْ هِيَ مَوَاقِبُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ

DE FRÅGAR dig om innebörden av månens nytändning. Säg: "Den visar människorna tidpunkten då vissa skyldigheter skall fullgöras och [tiden för] vallfärden." [Koranen 2:189]

Imam Ibn Kathir nämner i sin förklaring till denna vers från profeten (salla Allahu alayhi wa sallam) att han sade¹:

"Allah har gjort månens nytändning för att visa människor tidpunkten [för saker]. Så fasta när ni ser den och bryt er fasta när ni ser den och om det är molnigt så beräkna månaden till 30 dagar." [al-Hâkim]

Profeten (salla Allahu alayhi wa sallam) sade²:

"Fasta inte förrän ni ser nymånen och avsluta inte fastan förrän ni ser den. Om det blir molnigt så beräkna den."

I en annan rapportering förklaras denna beräkning då profeten sade:

"Beräkna den då till 30 dagar."

I ytterligare en annan rapportering sade han:

"Månaden består av 29 nätter, så fasta inte förrän ni ser nymånen och om det blir molnigt skall ni fullborda månaden till 30 dagar."

I en annan rapportering sade han:

¹ "جعل الله الأهلة مواقب للناس ، فصوموا لرؤيته ، وأفطروا لرؤيته ، فإن غم عليكم فعدوا ثلاثين يوماً " . ورواه الحاكم في مستدرکه ، من حديث ابن أبي رواد ، به . وقال : كان ثقة عابدا مجتهدا شريف النسب ، فهو صحيح الإسناد ، ولم يخرجاه

لا تصوموا حتى تروا الهلال ، ولا تفطروا حتى تروه ، فإن غم عليكم فاقدروا له)) رواه البخاري (1906) ومسلم (2498) عن ابن عمر رضي الله عنهما ، وفي لفظ لمسلم (2499) : ((فاقدروا له ثلاثين)) ، وفي لفظ للبخاري (1907) : ((الشهر تسع وعشرون ليلة ، فلا تصوموا حتى تروه ، فإن غم عليكم فأكملوا العدة ثلاثين)) ، وفي صحيح البخاري (1909) عن أبي هريرة رضي الله عنه مرفوعاً : ((صوموا لرؤيته وأفطروا لرؤيته ، فإن غي عليكم فأكملوا عدة شعبان ثلاثين

”Fasta när ni ser den och bryt fastan när ni ser den. Om det blir molnigt så fullborda [månaden] Shaban 30 dagar.” [Rapporterat av al-Bukhari och Muslim]

Vi är alltså beordrade att inte fasta förrän vi sett nymånen och inte sluta fasta förrän vi sett nästa månads nymåne eller att fullborda månaden till 30 dagar. Detta är de lagstiftade tillvägagångssätten för att veta när månaden börjar och slutar.

Måste alla se nymånen?

Nej. Det räcker med att någon pålitlig gör det. Ibn Umar *radhiya Allahu anhu* sade³:

”Människorna tittade efter nymånen och jag informerade profeten att jag hade sett den, så han började fasta och beordrade människorna att fasta.”

[Abu Dawud]

Astronomiska beräkningar

På senare år har vissa islamiska center och organisationer börjat gå efter astronomiska beräkningar istället för att gå efter skådandet av nymånen. Argumenten för detta har bland annat varit att det är mer bekvämt och lättare om man på förhand vet när fastan börjar och när Eid infaller. Ett annat argument har varit att ena muslimerna på fastställda datum.

Denna metod är dock inte förenlig med bestämmelserna i Islam som fastställer att månaden börjar när nymånen skådas på himlen. Vi har redan sett bevis på detta från Koranen och profetens sunnah och vi kommer här visa att det råder konsensus i frågan hos de tidigare lärda. Något som inte upphävs av att en moské, styrelse eller en egen tillsatt kommitté av lärda säger något annat.

Att gå efter astronomiska beräkningar är problematiskt av många anledningar. Några av dessa är:

1. **Det går emot den av islam fastställda metoden** för att bekräfta en ny månads inträde vilket är att skåda nymånen eller fullborda månaden till 30 dagar. Profeten (salla Allahu alayhi wa sallam) sade utöver det vi redan nämnt⁴:

3

ترأى الناس الهلال فأخبرت النبي صلى الله عليه وسلم أنني رأيتُه فصام وأمر الناس بالصيام رواه أبو داود في الصوم باب في شهادة الواحد على رؤية هلال رمضان برقم 2342 ، والدارمي في الصوم باب الشهادة على رؤية هلال رمضان برقم 1691

لا تقدموا الشهر حتى تروا الهلال أو تكملوا العدة ، ثم صوموا حتى تروا الهلال أو تكملوا العدة⁴ رواه أحمد في مسند الكوفيين حديث رجل برقم 18071 ، والنسائي في الصيام باب ذكر الاختلاف على منصور برقم 2097

”Inled inte en ny månad förens ni skådat nymånen eller fullbordat dess antal. Fasta sedan tills att ni ser nymånen eller fullborda antalet [30 dagar].”

[Ahmed och Nasâ'i]

Shaykh-ul-Islam Ibn Taymiyyah sade⁵:

”De lärda fortsätter att anse att den som gör detta (dvs. går efter astronomiska beräkningar) har lagt till något till islam som inte är en del av den, och man ska kritisera dessa åsikter på samma sätt som man kritiserar ahlul-bid'ah.”

[Madjmu' al-Fatawa 25/179]

2. Det går emot bevisen från Koranen och sunnah men även konsensus i frågan!

Denna fråga är inte en ny fråga som uppkommit i dessa dagar utan en gammal fråga som diskuterats av de lärda från de tidigare generationerna. Det finns exempelvis uttalanden av Imam Malik som levde för 1300 år sedan att man inte ska följa dessa astronomiska beräkningar. Bevisen från Koranen och sunnah är tillräckliga, men vi ser utöver detta att de lärda sagt att det är konsensus i frågan vilket gör att vi inte kan ta hänsyn till att någon enstaka lärd har en annan åsikt. Bland de som nämnt att det är konsensus i frågan är:

Ibn Rushd. Han sade⁶:

”De lärda har konsensus om att den arabiska månaden är 29 eller 30 dagar och att man endast ska specificera månaden Ramadan genom att man beskådat nymånen.”

Efter denna konsensus fanns det vissa shia som gick emot den.

Ibn Hadjr säger i sin förklaring på sahih al-Bukhari⁷:

”Vissa personer anser att man ska gå tillbaka till vad astronomerna säger och det är *rawafidh* [shia] som säger det. Det har även nämnts att vissa lärda inom fiqh höll med dem. Al Baji har dock sagt att salafs konsensus är ett bevis mot dem och Ibn Bazizah har sagt: 'Det är en felaktig åsikt.'”

[Fath-ul-Bari 4/127]

ولهذا ما زال العلماء يعدون من خرج إلى ذلك قد أدخل في الإسلام ما ليس منه فيقابلون هذه الأقوال بالإنكار الذي يقابل به أهل البدع⁵

قال ابن رشد رحمه الله في بداية المجتهد (284/1): ((إن العلماء أجمعوا على أن الشهر العربي يكون تسعا وعشرين ويكون ثلاثين، وعلى أن الاعتبار في تحديد شهر رمضان إنما هو الرؤية

وقال الحافظ ابن حجر رحمه الله في الفتح (127/4) وقد ذهب قوم إلى الرجوع إلى أهل التسيير في ذلك وهم الروافض، ونقل عن بعض الفقهاء موافقتهم، قال الباجي: وإجماع السلف الصالح حجة عليهم، وقال ابن بزيرة: وهو مذهب باطل

Så man kan finna åsikter av vissa senare sunnilärda som säger att det är tillåtet, men de har gått emot salafs konsensus och skall därför inte tas hänsyn till.

Shaykh-ul-islam Ibn Taymiyyah talar om detta ämne dels i en egen essä och på olika platser i sina böcker. Han säger bland annat⁸:

”Vi är övertygade om att man enligt islam skall gå tillbaka till att beskåda nymånen för att fasta, göra hadj..., och andra bestämmelser som är kopplade till nymånen. Man skall inte gå tillbaka till vad de som beräknar har kommit fram till. Det finns många bevis från sunnahn som tyder på detta och muslimerna är överens i den här frågan. Man känner inte till att de lärda skiljde sig i den frågan förut eller ens idag. Undantaget är att vissa lärda inom fiqh som levde efter det tredje århundrandet påstod att det är tillåtet för den som beräknar att själv handla i enlighet med det, om det är molnigt [på himlen] ... Denna åsikt var dock specifik för när det är molnigt ute och gällde endast den som själv beräknar. Trots det är denna åsikt udda och de lärda hade konsensus om dess motsats innan. Men att säga att man kan följa detta när det är klart på himlen eller att alla ska följa det, så är det en åsikt som ingen muslim någonsin har uttalat”

[Madjmu' al-Fatawa 25/132]

Här förklarar shaykh-ul-islam som levde för över 700 år sedan och som är en auktoritet inom de olika rättsskolorna och kunskapsområdena att det går emot bevisen och även konsensus. Samt att den udda åsikten som då fanns inte ens är i närheten av det som sägs av vissa muslimska organisationer idag då de påstår att **alla** ska gå efter astronomiska beräkningar som man räknar ut långt innan, oavsett väder och förhållanden.

3. Andra problem med att gå efter astronomiska uträkningar

De astronomiska beräkningar som görs idag går inte efter när man faktiskt ser nymånen, utan när det är *möjligt* att se nymånen i vissa länder. Baserat på att det är *möjligt* att se nymånen skall alla muslimer inleda sin fasta samt avbryta den och fira Eid. Detta har lett till stora problem vissa år då det varit extremt svårt att bekräfta om nymånen har kunnat skådas någonstans på jorden eller inte.

Vi har redan sett hur detta går emot Koranen, sunnah och även konsensus. Det innebär även i praktiken att vissa muslimer avbrutit sin fasta i Ramadan trots en övergripande risk att ingen muslim sett nymånen någonstans på jorden! Vilket

وقال شيخ الإسلام ابن تيمية رحمه الله في مجموع الفتاوى (132/25): ((فإننا نعلم بالاضطرار من دين الإسلام أن العمل في رؤية هلال الصوم⁸ أو الحج أو العدة أو الإبلاء أو غير ذلك من الأحكام المتعلقة بالهلال بخبر الحاسب أنه يُرى أو لا يُرى لا يجوز، والنصوص المستفيضة عن النبي صلى الله عليه وسلم بذلك كثيرة، وقد أجمع المسلمون عليه، ولا يعرف فيه خلاف قديم أصلاً ولا خلاف حديث، إلا أن بعض المتأخرين من المتفقهة الحادئين بعد المائة الثالثة زعم أنه إذا غم الهلال جاز للحاسب أن يعمل في حق نفسه بالحساب، فإن كان الحساب دل على الرؤية صام وإلا فلا، وهذا القول – وإن كان مقيداً بالإغمام ومختصاً بالحاسب – فهو شاذ مسبوق بالإجماع على خلافه، فأما اتباع ذلك في الصحو أو تعليق إعموم الحكم العام به فما قاله مسلم

betyder att de med stor sannolikhet ätit under Ramadan och firat Eid en dag för tidigt!

Dessutom är det ytterst tveksamt om muslimerna i Sverige ens skall avbryta sin fasta baserat på att någon skådat nymånen på en avlägsen plats på jorden. Detta om det nu ens kan bekräftas att nymånen verkligen har skådats... Mer om detta längre ner i dokumentet.

4. Det splittrar muslimerna

En annan anledning som förts fram till varför man ska gå efter dessa beräkningar, trots att de går emot bevisen och konsensus, är att det enar muslimerna kring att börja och avsluta fastan på en fastställd dag. Detta är fel av fler anledningar varav vi kommer nämna några få.

- Muslimerna är beordrade att enas på sanningen; det som profeten (salla Allahu alayhi wa sallam) och hans följeslagare var på och det som bevisen tyder på. Inte något annat.
- Muslimerna har varit enade kring att börja fastan när nymånen skådas, vilket det råder konsensus kring. Om det är några som splittrar muslimerna så är det de som går emot bevisen och konsensus, inga andra.

Vad säger de lärda i vår tid?

Då vissa organisationer allt mer högljutt proklamerar denna åsikt att följa astronomiska uträkningar har även de lärda i vår tid varnat för detta och förklarat att det är något avvikande som man inte skall följa. Bland dessa är den permanenta kommittén för utslag i Saudiarabien som bland annat gett följande utslag⁹:

”Det är obligatoriskt för muslimerna att de ska följa det som Allah har föreskrivit genom sin profet vilket är att man skall gå tillbaka till att skåda nymånen när man skall börja och sluta sin fasta. Det råder konsensus bland de lärda inom denna fråga. Den som går emot detta och säger att man ska gå tillbaka till astronomiska beräkningar har en udda åsikt som man inte ska bry sig om.”

[Fatawa al-Ladjna al-Daimah 10/107]

9

: قال علماء اللجنة الدائمة للإفتاء

يجب على المسلمين المصير إلى ما شرعه الله لهم على لسان رسوله صلى الله عليه وسلم من التعويل في الصوم والإقطار على رؤية الهلال ، " وهو كالإجماع من أهل العلم، ومن خالف في ذلك وعول على حساب النجوم : فقولته شاذ لا يعول عليه انتهى من "فتاوى اللجنة الدائمة

Skall man följa de organisationer och center som går efter astronomiska beräkningar?

Nej, det ska man inte. Bland annat av följande anledningar:

1. Det går emot bevisen från Koranen, sunnah och även konsensus.
2. De lärda har förbjudit detta.
3. Vissa lärda har till och med nämnt att om en person baserar sin fasta på astronomiska beräkningar så är hans fasta inte korrekt, även om den astronomiska beräkningen skulle stämma! Detta då han följer en metod som inte har någon grund i islam.

Imam Malik [*rahimahullah*] sade om ledaren som inte inleder fastan och avbryter den när man skådat nymånen, utan endast baserar det på astronomiska beräkningar:

”Man ska inte följa honom i detta.¹⁰” [Tafsir al-Qurtubi 2/293]

Ibn Qudamah al-Maqdisi [*rahimahullah*], som levde på 600-talet och var en av de största lärda inom fiqh och de olika rättsskolorna sade¹¹:

”Om en person baserar sin fasta på vad astronomen eller den som är duktig att beräkna säger, så gills inte hans fasta även om de skulle ha rätt! Detta då det inte är ett islamiskt bevis som det är tillåtet att basera på eller handla i enlighet med. Så dess existens är som dess icke-existens”.

[al-Mughni 4/338]

Vanliga frågor folk kommer med

Trots allt detta finns det folk som kommer med invändningar eller frågor. Några av dessa är:

1. De astronomiska beräkningarna är mer tillförlitliga i dag än förr.

Även om detta skulle stämma så har vi sett att det är konsensus i frågan att nymånen måste skådas. Vilket även bevisen tyder på. Utöver det har dessa beräkningar visat sig vara felaktiga vid ett flertal tillfällen de senaste åren.

قال الإمام القرطبي رحمه الله في "تفسيره" ٢/٢٩٣: روى ابن نافع عن مالك: في الامام لا يصوم لرؤية الهلال ولا يفطر لرؤيته، وإنما يصوم ويفطر على الحساب؛ إنه لا يقتدى به ولا يتبع.

وقال ابن قدامة رحمه الله في المغني (4/338): ((وكذلك لو بنى على قول المنجمين وأهل المعرفة بالحساب فوافق الصواب لم يصح صومه¹¹ وإن كثرت إصابتهم؛ لأنه ليس بدليل شرعي يجوز البناء عليه ولا العمل به، فكان وجوده كعدمه

2. Det är ingen skillnad på att beräkna bönetiderna och tiden för fastan.

Ett vanligt tvivel som många framhäver. Det är dock inget nytt tvivel och finns besvarat av de lärda så tidigt som på 600-talet. De lärda säger att haditherna som talar om bönetiderna inte gör skådandet med ögonen till ett villkor, till skillnad från haditherna om fastan som gör skådandet av nymånen till ett villkor. Något man inte gör när man går efter astronomiska beräkningarna. Alltså är det inga problem att ta fram bönetider med hjälp av beräkningar då det endast nämnts att tiden för bönen ska ha gått in, inte att detta måste skådas med ögonen.

3. Vi har hört att många lärda tillåter dessa beräkningar.

Även om så skulle vara fallet så går det emot bevisen och konsensus. Dessutom tillskrivs denna åsikt felaktigt till vissa av de tidigare imamerna. Så man skall vara försiktig med att bara gå efter uttalanden utan att veta dess äkthet.

4. Det räcker med att någon på jorden ser nymånen så kan alla börja fasta.

Även om detta skulle stämma så har det inget med de astronomiska beräkningarna att göra som är felaktiga att följa, även om de skulle visa sig vara korrekta och stämma med skådandet av nymånen.

Frågan om det räcker med att ett land skådar nymånen för att alla andra länder skall följa, eller om varje land väntar på att själva skåda nymånen är en fråga där det finns olika åsikter. Det mest korrekta verkar dock vara att varje land fastar när de skådat nymånen. Skulle det vara så att ingen i det landet har tillräcklig kunskap i frågan eller att muslimerna inte har någon pålitlig organisation som ser till detta, så är det tillåtet att gå efter exempelvis Mecka. Något många av Sveriges muslimer gjort och varit enade kring i många år.

I Sahih Muslim¹² finner vi att Kurayb skickades till Mu'awiah i Sham av Umm Fadl bint al-Harith för att göra ett ärende. När Kurayb kom till Sham inträffade Ramadan och de såg nymånen på torsdag kväll och började fasta. När han kom tillbaka till Medinah i slutet av Ramadan frågade Abdullah ibn Abbas när de sett nymånen i Sham och han svarade att de sett den på torsdag kväll.

Då sade Ibn Abbas: ”Vi såg den dock på fredag kväll så vi kommer fortsätta tills vi fastat 30 dagar eller tills vi ser den [dvs. nymånen]”. Då sade Kurayb: ”Ska vi inte nöja oss med Mu'awiyas skådande av nymånen och hans fasta?”

12

روى مسلم في صحيحه أن أم الفضل بنت الحارث بعثت كريبًا إلى معاوية بالشام ليَقضي لها حاجة، فلما قضاها استهل عليها رمضان وهو بالشام، فرأى الهلال ليلة الجمعة، فلما قدم المدينة آخر الشهر سأله عبد الله بن عباس رضي الله عنهما: "متى رأوا الهلال في الشام؟" فقال: "رأيناه ليلة الجمعة، رأيته ورأه الناس، وصاموا وصام معاوية"، فقال له ابن عباس: "لكننا رأيناه ليلة السبت، فلا نزال نصوم حتى نكمل ثلاثين أو نراه". فقلت: "أو لا". "تكتفي برؤية معاوية وصيامه"، فقال: "لا، هكذا أمرنا رسول الله، صلى الله عليه وسلم".

Ibn Abbas svarade då: ”Nej. Sådär beordrade oss profeten (salla Allahu alayhi wa sallam).” [Muslim, 1087]

Avslutning:

Som vi sett är detta en mycket allvarlig fråga som har att göra med en av islams pelare, fastan. Islam har på ett mycket tydligt sätt klargjort hur månadens inträde fastställs, och profeten (salla Allahu alayhi wa sallam) har med all tydlighet gjort skådandet av nymånen till ett villkor för att fastställa månadens inträde. Utöver detta råder det konsensus i frågan och flera lärda har varnat för att följa astronomiska beräkningar.

Vi har för att underlätta valt att göra detta dokument kortfattat och det är endast en sammanfattning av de viktigaste punkterna. Vi hoppas att detta skall klargöra denna fråga för Sveriges alla muslimer och vi uppmanar alla Sveriges moskéer och muslimska center att enas på det som stämmer överens med profetens sunnah (salla Allahu alayhi wa sallam) och det som de tidigare muslimerna varit enade på. I enlighet med det Allah säger:

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

”och samarbeta för att befrämja fromhet och gudsfruktan, och slut er inte samman för att befrämja synd och fiendskap. Och frukta Allah! Allah straffar med stränghet.” [Koranen 5:2]

Må Allah vägleda oss alla till det korrekta och det Han är nöjd med. Må Allah hylla och upphöja profeten Muhammed, hans ätt och följeslagare.

Stockholm den 16 maj 2017

Ibn Abbas Centret

www.islam.nu